

I

[1] El nostre pare Lorenzo Alberti fou sens dubte en el seu temps l'home més eminent entre els nostres parents.¹ I això per moltes raons, però sobretot per la seva capacitat per educar la família. Com deus recordar, Carlo,² sempre volia que nosaltres fóssim instruïts, a casa i en públic, de manera que mai no ens trobéssim desvagats. Formats i iniciats en aquesta noble i admirable ensenyança del nostre pare, tu t'has dedicat sempre o bé a l'administració dels negocis o bé al coneixement de les lletres; jo, en canvi, que m'he lliurat totalment a les lletres supeditant-hi tots els altres assumptes, sóc capaç de deixar de banda qualsevol cosa abans que passar un sol dia sense llegir o reflexionar. [2] Per això m'alegro de debò que, gràcies als exemples de les lletres, haguem aconseguit en part poder suportar moderadament les tribulacions que ens aclaparen força temps i en part poder evitar-les amb prudència. I em sembla que hem d'afanyar-nos en els nostres estudis no només perquè ens siguin útils a nosaltres mateixos, sinó també per satisfer les expectatives dels amics. Car cada dia tots els nostres parents, que estimen la meua dignitat i la meua bona reputació, em demanen que obtingui algun fruit de les meves vetlles per-

què així ells puguin comprendre que he tret algun profit de la feina i la tenacitat esmerçades en els meus estudis.

[3] Per tant, després de sospesar-ho molt sovint en el meu ànim, en interès meu i dels meus, i de donar-hi moltes voltes, vaig considerar quin tema podia trobar que fos apropiat per posar a prova les capacitats del meu enteniment i, a més, si m'era possible, per obeir els meus, que així m'ho manaven. Mentre hi pensava, res no em va venir a la ment que no hagués estat tractat de forma elegant pels divins escriptors de l'antiguitat. D'aquesta manera, ni a l'home més docte de la nostra època no li ha estat permès de dir allò que ells ja van expressar molt millor, ni a mi de fer adequadament i dignament coses semblants a les seves obres. Els antics van abraçar tots els arguments, tant seriosos com graciosos, i a nosaltres només ens han concedit la facultat i l'obligació de llegir-los i admirar-los.

[4] En la nostra època, per mirar d'assolir fama i nom, els nostres predecessors van descobrir alguns temes que potser estaven amagats i havien estat descurats pels escriptors anteriors. Car aquells que desitgen la fama opinen, amb raó, que és més admirable intentar alguna cosa, encara que no sigui perfecta i completa en totes les seves parts, que envellir en silenci dins del món de les lletres. ¿I què farem nosaltres? ¿És que imitem poc oportunament Isòcrates, aquell rètor famós que hom diu que va lloar Busiris, tirà molt malvat, amb discursos ben amanits i que, en canvi, va censurar Sòcrates, filòsof ex-

cel·lent i molt honest:³ Certament sóc del parer que sobretot a nosaltres, joves que exercitem el talent, ens han estat concedides moltes coses que han estat negades a homes altrament madurs i molt erudits. [5] Que escriguin ells la història, que tractin dels costums dels prínceps, de les gestes dels estats i dels episodis bèl·lics! Nosaltres, al contrari, més joves, presentarem només coses noves i no tindrem por dels judicis severíssims i, per dir-ho així, massa crítics d'aquells que, talment com infants ineloqüents, per tal de conèixer drecen només les seves orelles massa delicades, com si els doctes en tinguessin prou de posseir orelles erudites, però no l'ànim. Nosaltres no hem de buscar primordialment la fama de l'eloqüència i de l'elegància amb llargues vetlles com els antics: encara que hi maldéssim amb totes les nostres forces durant molt de temps, no aconseguiríem sinó resultats mediocres. [6] Hem de conservar, però, l'antic costum dels nostres exercicis: no ens hem disposat a escriure amb el propòsit de trobar acceptació entre aquells que durant tota la vida no han après altra cosa que no sigui criticar-ho tot, sinó amb el propòsit de ser —amb aquest domés grats als nostres parents i de merèixer una millor acceptació per part seva, tot obeint-los. En això considerarem que hem actuat de manera correcta si aconseguim que els erudits no ens menyspreïn completament.

[7] Així doncs, mirant de correspondre a la nostra manera de fer i a les demandes dels meus amics, he publicat aquest opuscle sobre els avantatges i els desavan-

tatges de les lletres. Penso que aquesta obreta et plaurà, germà estimat, no només perquè hauré complagut els meus, sinó també perquè hauré trobat una matèria no pas corrent i no prou desenvolupada abans del nostre temps. Conec quins són els avantatges i els desavantatges de l'estudi de les lletres, al qual he dedicat tota la meva vida fins avui. Tu, germà estimat, per fer servir una expressió de les teves *Efebies*,⁴ repassa aquest llibret nostre, corregeix-lo segons el teu judici i fes aquesta invenció nostra més plaent i digna amb la teva esmena.